

Zveza Ljudskih Tradicijskih Skupin Slovenije
Slovenian CIOFF® National Section

Vsebina

Bilten

Št. 1, letnik XXIV.

januar 2025

mag. Janja Ravnikar:	Delovno leto 2024	3
Elizabeta Tome:	Slovo od Stanka Pušenjaka	5
Tina Urih:	Cirkovčani na festivalu v italijanski Gorici	6
Barbara Sitar:	Pestro leto 2024 za FD Lancova vas	8
Štefan Huzjan:	Godčevski seminar	10
Andrej Kunej:	30 let ŽKUD Tine Rožanc veterani	11
Marjeta Preželj:	Obletnice KD Bohinj	13
Fašenski svet Prosv. društva Cirkovce:	Cirkovski fašenk	15
Foto: arhiv FS Emona:	dr. Stanko Pušenjak	16
Foto: Jani Pavlin:	Podelitev srebrne CIOFF® značke Zdenki Pezdirc	16

Bilten je brezplačno glasilo članov Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije in izhaja štirikrat letno.

Naslov: Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije
Glavni trg 7
p. p. 173
4000 Kranj
e-pošta: cioff-slovenia@cioff.org
internet: www.zltss.si

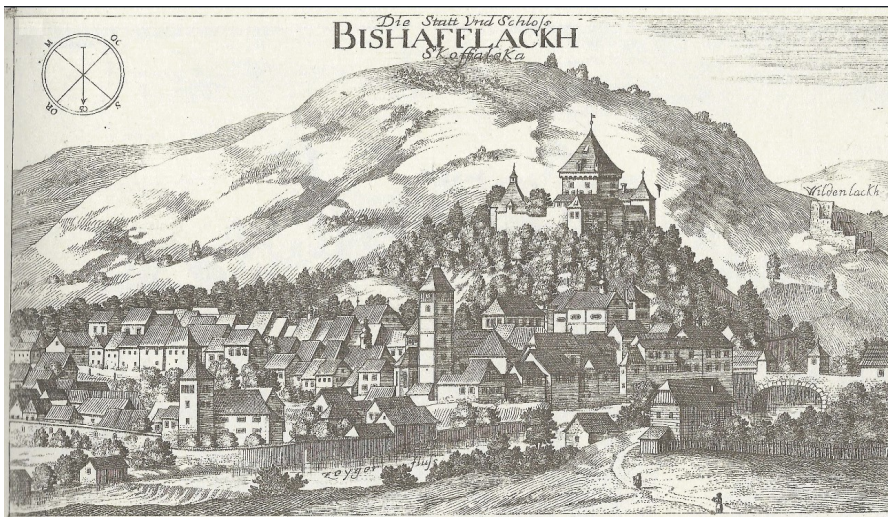
Bilten ureja Uredniški odbor:

glavna urednica	mag. Janja Ravnikar
član	Božidar Fabjan
član	Štefan Huzjan

Bilten se nahaja tudi na spletni strani ZLTSS: www.zltss.si.

Vsebina člankov izraža avtorjevo mnenje in ne mnenja uredniškega odbora.

Naslovnica: Škofja Loka. Valvasor: Slava Vojvodine Kranjske.

Delovno leto 2024

Za ZLTSS je bilo leto 2024 precej delovno. Poleg rednega dela smo se udeležili tudi sestanka srednje in severnoevropskega sektorja CIOFF® v Talinu in CIOFF® svetovnega kongresa s skupščino v bolgarski Sofiji. Kot predstavnica Festivalske komisije CIOFF® sem se udeležila sestanka upravnega odbora CIOFF® v Istanbulu. Minilo je leto, odkar sem postala članica Festivalske komisije in delo je pestro ter obsežno.

V Aktivu mladih imamo novo predstavnico, Špelo Knez, ki je nadomestila Matica Tavčarja. Špela se je kot predstavnica CIOFF® mladih tudi udeležila svetovnega kongresa in skupščine CIOFF® v Sofiji.

Tudi za CIOFF® mineva leto velike aktivnosti. Kot smo vas jeseni po vaših elektronskih naslovih že obvestili, je v delu tudi nova spletna stran, kjer bo imela vsaka skupina in festival svoj profil, ki naj bi ga videle vse nacionalne sekcije po svetu, vsi CIOFF® festivali in vse CIOFF® skupine, festivale pa z delnimi podatki tudi ostali. Mi v ZLTSS ne bomo mogli vsebinsko spreminjati vaših profilov, temveč jih bomo lahko le ugasnili, recimo v primeru neplačila članarine. V kolikor festivali ne bodo izpolnjevali festivalskih poročil, bodo postali nevidni tudi njihovi profili. Ali bo to veljalo tudi za skupine, bomo še videli. To je dobrodošla noviteta promocije naših skupin in festivalov, pa tudi korak k povečanju transparentnosti delovanja celotne organizacije CIOFF®, zato le čimprej izpolnite podatke v svojih profilih, saj naj bi nova spletna stran CIOFF® začela delovati januarja. Hvala vsem, ki ste to že naredili.

V letu 2024 smo spomladi nadaljevali s pevsko delavnico pod vodstvom Adriane Gabersčik na temo kolednic. Dodali smo ji jesensko godčevsko delavnico o ljudskoglasbenih praksah pod vodstvom dr. Draga Kuneja, ki je bila tudi zelo dobro obiskana. Vsekakor nadaljujemo.

Leto je bilo plodno in delovno tudi za naše članice, saj smo podelili priznanje ZLTSS na njihovih prireditvah za 70 let delovanja AFS Ozara iz Kranja, 50 let FS KUD Srednja vas v Bohinju, 50 let FS Mengeš, 20 let SKUD Vidovdan iz Ljubljane, 60 let FS KUD Oton Župančič iz Vinice, 60 let CIOFF® festivala Jurjevanje iz Črnomlja, 20 let festivala MIFF iz Pirana, 60 let AFS Študent iz Maribora, 70 let folklorne skupine KD Bohinj iz Bohinjske Bistrice in 30 let FS ŽKUD Tine Rožanc veterani.

Upravni odbor ZLTSS je spomladi na seji izglasoval predlog, da Zdenka Pezdirc prejme srebrno značko CIOFF®. Na sestanku srednje in

severnoevropskega sektorja CIOFF® v Talinu 10. maja 2024 je CIOFF® Slovenije podal Predlog za podelitev srebrne značke CIOFF® Zdenki Pezdirc, z obrazložitvijo. Predlog je bil soglasno potrjen. Tako sem v imenu srednje in severnoevropskega sektorja CIOFF® Zdenki, na njeno presenečenje, 14. decembra po zaključku letnega koncerta FS Dragatuš na odru v semiški dvorani podelila srebrno značko CIOFF® s plaketo za njeno delo na folklornem področju.

Za naše članice se trudimo dobiti čimveč gostovanj, kar ni lahko delo. Tako imamo trenutno za leto 2025 že sedem potrjenih gostovanj in za vsa že izbrane gostujoče skupine. Osmo vabilo, otroški festival na Tajvanu, žal zopet ostaja neizkoriščeno. Skupine se prosimo potrudite, da čimbolj delate na kvalitetnem in gledljivem festivalskem programu, ki ne odstopa bistveno od naše tradicije, s kvalitetno zasedbo in neokrnjenim glasbenim sestavom. Ponovno vas pozivamo, da kadar gostujete na festivalih preko nas, v vseh objavah obvezno pišete, da smo vas na gostovanje poslali mi, torej ZLTSS oziroma CIOFF® Slovenije. Tako lahko pri svojem delu drug drugega podpiramo, s promocijo in širjenjem glasu o pomembnosti naše dejavnosti.

Projekt, ki nas trenutno organizacijsko in finančno najbolj zaposluje, je organizacija sestanka upravnega odbora (*Council*) in festivalske komisije CIOFF® med 21. in 28. 3. letos v Ljubljani, ki bo prvič v zgodovini potekal v Sloveniji in kjer bodo prisotni direktorji CIOFF® folklornih festivalov po svetu. V tem času organiziramo tudi spominski koncert koreografij dr. Bruna Ravnika, soustanovitelja CIOFF® ter ustanovitelja CIOFF® Jugoslavije in pozneje ZLTSS. Koncert bo v Centru kulture Španski borci v Ljubljani v soboto, 22. marca ob 19. uri. Nastopilo bo 6 slovenskih folklornih skupin (FS Emona, FS ŽKUD Tine Rožanc in FS ŽKUD Tine Rožanc veterani, vse tri iz Ljubljane, AFS Študent iz Maribora, MFS Ivan Navratil iz Metlike in FS Sava Kranj), z ostalimi izvajalci.

V imenu naših odbornikov vam želim lepo leto, skupinam polno lepih gostovanj in festivalom gladko organizacijo in dobre skupine na vaših odrih, z veliko obiskovalci pod njimi. Vsem nam skupaj pa dovolj finančnih sredstev za naše delovanje. Morda bomo nekoč uslišani.

1. februarja dobrodošli v Horjulu na našem letnem Zboru članov!

mag. Janja Ravnikar, predsednica ZLTSS

Slovo od Stanka Pušenjaka

Zadnje dni novembra smo se za vedno poslovili od našega dragega prijatelja, mag. Stanka Pušenjaka, dr. med., spec. ginekologa in porodničarja. Poleg svoje izjemne medicinske prakse v Kliničnem centru in zasebni ambulanti je Stanko s svojo strokovnostjo in srčnostjo pomagal mnogim, bodisi kot predavatelj, avtor knjige Nosečnost od tedna do tedna, Koledar za bodoče starše, bodisi kot redni gost v TV in radijskih oddajah. Na spletu je mnogim pomagal pri iskanju odgovorov na vprašanja, razblinil njihove skrbi in strahove. Vendar Stanko ni bil le izjemen zdravnik, bil je tudi velik ljubitelj glasbe. Dolgoletni član narodnega orkestra Folklorne skupine Emona je z glasbo soustvarjal našo skupno zgodbo. Njegov duh, strast do glasbe in kulture bosta za vedno ostala z nami. Njegov prihod v folklorno skupino je bil skoraj tako nenaden, kot je bilo njegovo slovo. Ena izmed njegovih pacientk mu je omenila, da pleše v naši skupini. Stanko ji je zaupal, da ima violino, vendar je dolgo časa ni igral. Povabila ga je na vajo, on pa je prišel, ostal in začel ponovno igrati. Ta nenaden prihod ni bil le začetek njegovega glasbenega sodelovanja z nami, ampak tudi odraz njegovega poguma, odprtosti in ljubezni do novih izzivov.

Njegova predanost delu in poklicu je bila neizmerna, podobno kot njegova ljubezen do glasbe, folklorne in kulture. Na nastopih doma in na turnejah po svetu je Stanko vedno znal usklajevati delo na odru s svojim poslanstvom – skrbjo za zdravje žensk. Vedno je bil na voljo vsem, ki so ga potrebovali, in pogosto je iskal Wi-Fi signal, da bi lahko med našimi odmori odgovarjal na vprašanja zaskrbljenih pacientov. Njegova strokovnost ni imela meja, vedno je znal povezati svoje poklicno življenje z vsakim trenutkom, preživetim v folklorni skupini.

Pogrešali bomo njegove mnenje, komentarje in kritike. Njegova jasna in kritična mnenja o delu skupine, stroki in širši politiki so pogosto privedla do pomembnih razprav. A Stanko ni nikoli vsiljeval svojega prepričanja. Pogrešali bomo njegovo strokovno mnenje, tako kot ga pogrešajo številne ženske, ki so mu zaupale svoje zdravje. Bili smo privilegirani, da smo ga imeli blizu. Vedno je znal svetovati tako, da smo ga vsi, tudi laiki, razumeli, kar nas je ob morebitnih težavah pomirilo.

V skupini smo hvaležni Stankotu, da je z nami hodil po stezicah umetnosti, kulture in glasbe ter z nami soustvarjal zgodbo ohranjanja naše

kulturne dediščine. Hvaležni smo za njegove nasmeh, poglede in vse trenutke, ki smo jih preživeli skupaj. Skupaj smo ustvarjali spomine, ki nas bodo spremljali na naši poti. Ti spomini so naš raj, iz katerega nas ne more izgnati nihče, tudi smrt ne. Ob njegovem slovesu smo žalostni, a morda nas bo čez čas tolažila misel, ki nas uči, da slovo ni konec, temveč nova pot. Sedaj verjamemo, da Stanko hodi po novih stezicah, ki jih odpira večnost. Počivaj v miru, dragi prijatelj.

Folklorna skupina Emona, zapisala Elizabeta Tome

Cirkovčani na festivalu v italijanski Gorici

FS Vinko Korže iz Cirkovc in glasbeniki skupine Pepi Krulet smo se po izboru CIOFF® Slovenije udeležili 52. Svetovnega festivala folklorne v italijanski Gorici, ki je v mesto pripeljal barve, melodije in plese iz oddaljenih koncev sveta. Veliki večdnevni praznik, ki ohranja in ovrednoti ljudske tradicije in mednarodno kulturo, je potekal 22. – 25. 8. 2024.

Eden izmed najstarejših CIOFF® festivalov se je pričel z dogodkom "Folklor v mestu", na katerem so se folklorne skupine predstavile z glasbo in plesi na povorki, ki se je vila skozi mestno jedro Gorice. Naslednji večer je sledila otvoritvena slovesnost in prižig ognja prijateljstva ter nastopi domačih in tujih folklornih skupin iz Slovaške, Kenije, Slovenije, Peruja in Karibskega otoka Martinik ter skupine zastavonoš iz Italije.

Sobotno dopoldne je bilo namenjeno 48. Kongresu ljudskih tradicij, na katerem so prisotni predavali na temo meja. Slovenijo je s prispevkom zastopala mag. Janja Ravnikar, predsednica ZLTSS.

Isti večer so se na Travniku, glavnem goriškem trgu, na velikem odru znova predstavile sodelujoče skupine. Doletela nas je čast, da smo bili prvi nastopajoči in tako odprli gala večer 52. Svetovnega festivala folklorne v italijanski Gorici. Med nastopi so na odru potekali intervjuji, ki so razkrili običaje, navade in posebnosti folklornih skupin. Slovenijo je predstavila vodja skupine Tina Urih. Poudarila je, da je FS Vinko Korže iz Cirkovc najstarejša slovenska folklorna skupina, a plesalci so rosno mladi, med najmlajšimi na festivalu. Posebnost je godba Pepi Krulet, simpatični gospodje, ki jih nihče ne prekaša v navihanosti in veselju. Predstavila je tudi pomen in vlogo kurenta, ki sta se pridružila skupini.

Nedeljsko festivalsko dogajanje se je pričelo s sprevedom predstavnikov skupin, nato je v preddverju gledališča Verdi sledila izmenjava daril, ki sta jih za nas pripravili Občina Kidričevo in Mestna občina Ptuj. Popoldne je po mestu potekala 57. Mednarodna folklorna parada, ki smo jo začinili z glasnimi poki biča, zaključila se je s podelitvijo Oskarjev folklore. Slovenci smo prejeli Oskarja za ohranitev enotnosti s tradicijo med celotno predstavitevijo. Dober vtis smo pustili tudi med publiko, ki nam je namenila drugo mesto v kategoriji *Oskar popularnosti*.

Na trgu se je vsak večer zbrala velika množica gledalcev, ki so z navdušenjem spremljali nastope skupin. Med eksplozijo barv, glasbe, plesa in energije smo na odru izstopali po mladosti in udarni glasbi. Dmonska moč kurentov Vetrovnikov iz Kidričevega je med nastopom gledalcem ježila kožo. Po nastopih so pristopili domačini, Slovenci, ki so povedali, kako ponosni so na naš nastop in kako lepo je v Gorici slišati slovensko glasbo in pesem. Organizatorji so dejali: »Vidimo se, ko bosta Nova Gorica in Gorica leta 2025 združeni v Evropski prestolnici kulture.«

V prostem času smo si ogledali Dvorec Miramar, arhitekturni biser ob Tržaškem zalivu, se popeljali v Goriška brda, kjer smo z razglednega stolpa v Gonjačah s panoramskim pogledom občudovali vinograde, oljčnike in sadovnjake, ki segajo vse od Tržaškega zaliva do predalpskega hribovja. Sledil je ogled slikovite vasice Šmartno, degustacija briških vin in ubrano prepevanje štajerskih napitnic. Že pesnik Simon Gregorčič je v pesmi Soči zapisal: »Krasná si, bistra hči planin ...« In res je Soča kristalno čista reka, ki s svojo svežino in turkizno barvo očara vsakega obiskovalca. Prava osvežitev nas je doletela ob skoku v Sočo, adrenalinske navdušence paje zvalila celo na plavanje med brzicami.

Tako so zelo hitro minevali festivalski dnevi, povezani z jutranjo obvezno vajo, v prostem času izleti in sprostitvijo ter skrbno pripravo na nastop in odlično izpeljanimi večernimi nastopi. Čestitke vsem nastopajočim! Še posebej pa mladim plesalkam, ki so letos zaključile osnovno šolo v Cirkovcah in so postale dijakinje. Prvič so bile na turneji, prvič na tako velikem odru z množico reflektorjev, kamerami, fotoreporterji in pod odrom z veliko množico gledalcev. Ni tako enostavno! V sebi moraš nositi pogum, voljo do plesa in petja ter nasmeh, s katerim poveš, da z veseljem predstavljaš slovensko folklorno izročilo.

Tina Urih, vodja FS Vinko Korže Cirkovce

Pestro leto 2024 za FD Lancova vas

Člani FD Lancova vas že več kot 40 let uspešno združujemo člane domače občine in tudi okoliških krajev ter na ta način s svojim delom nudimo vpogled v slovensko ljudsko plesno, pevsko in pustno izročilo. Osredotočeni smo izključno na naše območje, kar nas uvršča med redka društva, ki stremijo k pristnosti in avtentičnosti. Letošnje leto se soočamo z izjemnim vpisom mladih plesalcev in glasbenikov, prav tako smo zabeležili številne nastope doma in v tujini. V preteklih mesecih smo se udeležili petih mednarodnih prireditev oz. gostovanj, ki so pustila lepe spomine, predvsem pa spodbudila naše člane k aktivnemu delu v društvu. Poleg festivala antropoloških mask Pro Loco Tricarico v Italiji smo se udeležili še Festivala MIFF v Piranu ter gostovanja na sosednjem Hrvaškem v mestu Beletinec.

Poletje smo sklenili z dvema izredno pomembnima, mednarodno priznanima folklornima festivaloma na Poljskem v Zakopanah in na Češkem v Brnu. Člani FD Lancova vas smo se z veseljem že četrto predstavili na Internacionalnem festivalu gorskega folklornega izročila v Zakopanah. Gre za enega boljših folklornih festivalov na svetu, ki omogoča skupinam predstavitev oziroma tekmovanje v treh različnih kategorijah: avtentični, reproduktivni in stilizirani folklori. Naša skupina je nastopila v kategoriji avtentičnih folklornih skupin, kjer smo predstavili običaj "Štelnga v Lancovi vasi" iz leta 1932, avtorice Nežke Lubej. Naš skoraj 30-minutni nastop je bil s strani veččlanske mednarodne komisije nagrajen s posebno nagrado za avtentično interpretacijo vpoklica fantov v vojsko, na kar smo še posebej ponosni, saj slovenska stroka pogosto pozablja na pristnost in avtentičnost. Hkrati nas žalosti dejstvo, da trenutni sistem na JSKD Republike Slovenije velikokrat škoduje tem običajem, kulturni identiteti in skupinam, ki še vedno stremimo k ohranjanju teh vrednot. Na Poljskem smo se predstavili še s številnimi drugimi nastopi, povorko po mestu, sodelovali smo pri sveti maši ter tekmovali v petju poljskih pesmi in plesu s sekirami. Srečali smo se s 15 skupinami s celega sveta. V prostem času smo uživali v lepotah narave, ogledali smo si skakalnico v Zakopanah ter mesto Krakov. Poljaki so se ponovno izkazali kot izjemni gostitelji.

Po prihodu domov ni bilo časa za počitek, saj smo se že v manj kot tednu dni odpravili na 5. gostovanje v tem letu. Predstavili smo se na

CIOFF® mednarodnem festivalu, 35. Internacionalnem folklornem festivalu v Brnu, kamor smo bili poslani s strani ZLTSS Slovenije. Z nami se je na pot odpravila tudi mag. Janja Ravnikar, ki nas je tekom festivala bolje spoznala in ob koncu strnila številne pozitivne vtise o našem delu, medsebojni povezanosti in spoštljivem medgeneracijskem odnosu. Festival se je odvijal na različnih prizoriščih po mestu, vključno z Dominikanskim trgom in Trgom svobode, kjer smo se predstavili skupaj s skupinami s Poljske, Francije, Slovaške in Češke. V skoraj enournem samostojnem nastopu smo prikazali ljudsko glasbo, pesmi, ljudske igre in seveda naše plese. Predstavili smo se v dveh različnih kostumskih podobah Lancove vasi in okolice, ki sta bili narejeni na podlagi terenskih raziskav, in navdušili zbrano množico. Prav tako smo se na festivalu predstavili s povorko po mestu, štirimi 7-minutnimi nastopi v sklopu nje ter 20-minutnim nastopom mlajše odrasle folklorne skupine. V sklopu kratkega, a izredno natrpanega festivala smo našli tudi nekaj časa za ogled zgodovinsko in arhitekturno zelo bogatega češkega mesta Brno.

Ob koncu pa morda še nekaj misli o atraktivnosti našega programa. Slovenci moramo biti ponosni na svojo kulturno dediščino, saj to predstavlja našo kulturno identiteto. Če ne bomo ponosni mi, tega ne bo storil nihče. Strokovni program, ki se predstavlja na festivalih, mora biti to, kar smo mi, in ne prirejen zgolj zato, da bo bolj atraktiven. Pustni liki, kot so koranti, pokači, orači ... sodijo na festival samo znotraj nastopa zaključene celote in prikazanega običaja, ne pa prosto v povorki ali med nastopom brez prikaza običaja kot celote. Med številnimi festivali, katerih smo se udeležili v več kot 40-letni zgodovini, nismo pri nobeni tuji skupini zasledili enega pustnega lika med plesnimi pari zgolj zato, da bi bilo atraktivnejše. Kot rečeno, smo se udeležili že najrazličnejših festivalov in gostovanj – od bolj organiziranih do manj organiziranih, CIOFF®-ovih ali ne, festivalov z odličnimi pogoji in takih brez njih. Ne glede na vse je naš edini cilj dobro predstaviti naš kraj, našo bogato kulturno dediščino in iz danih pogojev narediti najboljše, kar se da. Za razmislek: če sami nismo ponosni na svoje plese, noše, glasbo, pesmi in običaje, potem to tako pokažemo tudi navzven in res lahko postanemo neatraktivni, s čimer izgubljammo svojo lastno kulturno identiteto.

Barbara Sitar

Godčevski seminar

Med pobudniki in organizatorji dogodkov, ki se nanašajo na ljudsko glasbo, spada tudi ZLTSS – CIOFF® Slovenije. Pred petimi leti sem na seminarju, ki ga je vodil dr. Bruno Ravnikar, imel priložnost spoznati ljudska glasbila (trstenke, žveglo, bršljanov list in lončeni bas) in kako trstenke izdelati in nanje zaigrati, da zazvenijo prvobitno v vsem svojem razkošju. Letos, zadnji dan novembra v Cerkljah na Gorenjskem, sem na godčevskem seminarju, ki ga je vodil dr. Drago Kunej, videl in slišal različne godčevske sestave glede na glasbila in načine igranja nanje. Seminarja se je udeležilo lepo število godcev folklornih skupin, večina z glasbili, kar je bilo koristno v praktičnem delu seminarja. Bil sem udeleženec v vlogi tamburaša.

V teoretičnem delu nam je dr. Drago Kunej odprl pogled v nov svet. Ko smo ugotovili, da ima vsak predmet specifični zvok, ne glede na dejstvo, da smo ga naredili doma ali kupili, in da lahko iz tega predmeta izvabljamo različne zvoke, smo se vprašali, ali je potem ta predmet (npr. ribežen za pranje perila) ljudsko glasbilo? Da, če npr. iz valovite pločevine kot godec izvabljamo primeren zvok med igranjem določene glasbe z ostalimi godci. Pri nastopanju smo kot godci samostojni, lahko igramo z drugimi godci ali ob spremljavi plesalcev izvajamo skladbe na pamet in se ne poslužujemo notnega zapisa. Ne glede na glasbilo, ki ga uporabljamo, moramo nastopajoči godci imeti ustrezno znanje ter ritmično in tonsko urejenost pri igranju nanj. Na zvočnih primerih smo analizirali interpretacije z vidika glasbila in njegove jakosti.

Seznanjeni smo bili z različnimi možnostmi skupinskega muziciranja. Razdeljeni smo bili v tri skupine. Ena je bila sestavljena iz godcev, ki so imeli s sabo klasična ljudska glasbila (piščal, lončeni bas, boben ...) in so lepo odigrali dve skladbi. V drugi skupini smo bili tamburaši in godec s piščalko ter ugotovili, da je piščalka delovala moteče. Nekaj posebnega je predstavljala tretja skupina z glasbili: violina, harmonika, klarinet in kontrabas, torej sestav, ki prevladuje v folklornih skupinah. V pogovoru smo udeleženci predstavljali svoje ugotovitve o odigrani skladbi v tretji skupini. Slišati je bilo: monotonost, preglasno, nadvlada posameznega glasbila, igranje brez občutka, nesodelovanje med godci, premalo barvitosti in

valovanja. Z večkratnimi premori in pogovori o popravkih ter s ponavljanjem je tretja skupina po mnenju predavatelja in slušateljev napredovala do sprejemljive stopnje uigranosti.

Omenjena so bila tudi nekatera pravila, ki veljajo za godce na odru, kot na primer ta, da se ne uporablja več kot ena harmonika, da mora biti vsako glasbilo slišano in da je bas glasbilo nad vsemi glasbili, da se na odru ne gleda v notne zapise, da godci ne smejo sedeti, da ne igrajo pod odrom ali nekje v ozadju, da so sestavni del skupnega nastopa s folklorniki oz. plesalci in pevci, saj njim in za njih igrajo.

Seminar smo zaključili s spoznanjem, da bomo z veseljem nadaljevali s srečanji, saj je ostalo veliko neznank in vprašanj o ljudski glasbi, ki jih nismo uspeli obravnavati tako teoretično kot praktično.

Štefan Huzjan

30 let ŽKUD Tine Rožanc veterani

Za ŽKUD Tine Rožanc je 2024 jubilejno leto praznovanja 75-letnice obstoja in bogatega delovanja. Del te celote smo tudi folkloristi Tine Rožanc veterani, ki smo v praznovanju 30-letnice delovanja. Vsa leta delovanja niso naključje, saj v zadnjem obdobju dokazujemo, da smo ena boljših veteranskih folklornih skupin. V svojem sestavu združujemo plesalce in godce z veliko kilometrino, tako v korakih, notah kot dejanskih kilometrih na svojih poteh in plesnih odrih. Bistvo našega plesa in igranja inštrumentov ni samo v tem, da hočemo, ampak tudi da zmoremo. Ko ples postane harmonija dolgih let in usklajenosti v paru in med skupino ter glasbeniki, je naše poslanstvo doseženo. Lepo je biti mlad in poskočen in vse to smo bili, sedaj pa v umirjenosti poskočno mladost prelivamo v uglajeno in elegantno odplesane plese. Zgodovina našega delovanja je dolga in bogata, pa vendar takrat, ko se pojavimo na odru, šteje samo to, da je sporočilo našega plesa prelito preko roba odra do gledalcev.

Plesalci, pevci in godci nosimo svojo podobo in svoj izraz. V nas se rodi, zori in ponovno obrodi talent, ki ga nosimo kot glas, ki vam omreži srce, kot korak, ki nas vedno vodi do bližnjega in kot glasba, ki nas združuje. V vrtincu plesa, petja in glasbe se počutimo domačno. Začuti nas vsak, ki ob poskočni glasbi, zapeljujočem plesu para in prelestnih kostumih vidi vso lepoto objeto v plesni krog življenja. Lepoto ljudskega plesa in glasbe nosimo v srcu kot iskrico, ki nas vodi na pot srčnega izraza našega življenja. Z leti je postala del nas, ne glede na dolžino naše tuzemeljske prisotnosti, saj smo jo prerastli s svojim izrazom in srčno predanostjo najlepšemu talentu našega bitja.

Jubilej je kot časovni mejnik, v katerem pripadamo in smo zavezani krogu isto mislečih ljudi v izražanju svojih talentov. Uspešnost je lahko merljiva na več načinov, morda z dolžino let, tista najbolj prava pa z vsebino doseženega lastnega srčnega zadovoljstva, ki ga izražamo skozi nastope.

Skozi predstavo ob 30-letnici našega obstoja z naslovom »Majenca« smo se želeli dotakniti običaja, ki ponazarja pot našega ustvarjanja in seveda podobe prejemanja, ohranjanja in predajanja naslednikom. Običaj »Majenca« zajema trud in doprinos vseh generacij in prihaja iz okolice Trsta. Pomen običaja se ohranja že preko 400 let in s svojim naravnim ciklom nagovarja staro in mlado. Pomen srečanja moške in ženske narave simbolno ponazarjata venčka na mlađu, krošnja pa je vedno bila cvetoča češnja, ki cveti in rodi nov sad ljubezni. Slavnostno vzdušje praznovanja je vedno spremljala pesem »Eno drevce mi je zraslo«, in kot prva kitica ponazarja nov začetek, tako zadnja kitica »Lil'ja bode odcvetela, telo bo strhnilo« ponazori, da mora vedno nekaj umreti, da se rodi novo življenje in upanje.

V prisposobi običaja nosi sporočilno vrednost tudi veteranska folklorna skupina Tine Rožanc, ki je tokrat svojo glasbeno, pevsko in plesno izraznost posvetila vsem svojim plesalcem, glasbenikom, ustvarjalcem in vsem koreografom, katerih glasbene in plesne postavitve so povezali združeni z otroško in člansko skupino.

Andrej Kunej, predsednik

Obletnice KD Bohinj

Leto 2024 je bilo za Kulturno društvo Bohinj zelo pomembno leto. Praznovali smo **120 let** tradicije najraznovrstnejše društvene dejavnosti, **70 let** odrasle folklorne skupine, **40 let** otroške folklorne skupine, **20 let** Ženskega pevskega zbora, **15 let** zbora Triglavske rožce ter **8 let** sekcije ročnih del. Slavnostna prireditev, na kateri so se predstavile vse sekcije, je potekala 30. novembra v Kulturnem domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici, kjer je v avli še vedno postavljena razstava o delovanju vseh sekcij društva. Na prireditvi so društvo in sekcije prejele priznanja JSKD OI Radovljica, za 70 let delovanja na področju folklorne dejavnosti pa je v imenu ZLTSS priznanje podelila predsednica Janja Ravnikar.

Piše se začetek 20. stoletja. Težki pogoji življenja v Bohinju močno vplivajo na njegove prebivalce, zato iščejo načine za lajšanje tegob in naporov. Rodi in razvija se ljudska kultura. V Bohinjski Bistrici je leta 1903 ustanovljeno *Katoliško slovensko izobraževalno društvo* (1903-1930), kasneje preimenovano v *Katoliško prosvetno društvo* (1931-1945), po vojni kultura v Bohinju še bolj oživi. Ustanovljeno je *Sindikarno kulturno umetniško društvo*, ki vključuje pevski zbor Triglav, dramsko družino in knjižnico, kulturna dejavnost se še bolj širi, ustanavljajo se nove sekcije. Leta 1954 se preimenujejo v *Delavsko prosvetno društvo Svoboda Tomaž Godec, Bohinjska Bistrica*, ki povezuje pevce, folkloriste, igralce, tamburaše, likovnike, lutkarje, ljudsko univerzo, kino sekcijo, fotografsko sekcijo in knjižnico. Velikemu številu krajanov je s tem omogočeno razvijanje najrazličnejših oblik kulturne ustvarjalnosti in prinese tudi veliko število dogodkov. Ti z živahnim kulturnim utripom značilno zaznamujejo življenje v tem okolju. V letu 1997 se društvo preimenuje v *Kulturno društvo Bohinj, Bohinjska Bistrica*, v letu 2007 pa obvelja skrajšano ime *Kulturno društvo Bohinj* (KDB). KDB je najstarejše kulturno društvo v Bohinju in edino kot tako v Bohinju, tako po obsegu kot po vrstah dejavnosti. Ministrstvo za kulturo mu je leta 2007 podelilo status v javnem interesu.

Folklorna dejavnost se je v Bohinju začela razvijati že prej, a uradno je bila **Odrasla folklorna skupina** ustanovljena leta 1954 v okviru *Turističnega društva Bohinj*, leta 1960 se je pridružila *Kulturnemu društvu Bohinj*. Prvi nastop so imeli 20. junija 1954 v Završnici. Skupina

izvaja gorenjske plese, pesmi, etnografske igre in običaje, večina teh izvira prav iz Bohinja. Ob praznovanju 60. obletnice so zaplesali tudi plese drugih slovenskih pokrajin. Vsako leto zaigrajo etnografsko prireditev *Vasovanje*, kjer prikažejo običaje trkanja fantov na okna svojih deklet ter sprejem fantov v fantovsko družbo imenovano *Fantovščina*, s tem pa ne ohranjajo le tradicionalnih običajev, ampak tudi bohinjsko narečje. Posledično se je običaj sprejema fantov v fantovščino še danes obdržal med bohinjskimi fanti, saj je ta običaj, ki ga vodijo člani društva, prisoten na mnogih fantovščinah pred porokami (tudi nečlanov društva). Poleg sodelovanja na bohinjski Kmečki ohceti je skupina sodelovala tudi na ohceti v Ljubljani. V zadnjih 30 letih je sodelovala na mednarodnih folklornih festivalih v Beogradu, Italiji, Makedoniji, Švici, Avstriji, Nemčiji, na Hrvaškem, Češkem in v Piranu. Organizirala je tudi gostovanja folklornih skupin in folklorne festivale ter soorganizirala CIOFF® festival v Bohinju. Dobila je že mnogo priznanj na občinski, državni in mednarodni ravni ter leta 2019 plaketo občine Bohinj.

Otroška folklorna skupina je začela z vajami leta 1983 in leto kasneje imela prvi nastop kar v svojih oblačilih. Leta 1985 so že zaplesali v t. im. narodnih nošah. Na začetku so lahko plesali samo otroci od 5. do 8. razreda osnovne šole. 10 let kasneje je skupina dobila podmladek predšolskih in otrok nižjih razredov, poimenovanih *Pastirčki*, saj so jih oblekli v pastirska oblačila. Kasneje je velika porast števila otrok zahtevala razčlenitev otrok v 4 skupine: *Tamali pastirčki*, *Pastirčki*, *Srednja otroška skupina* in *Mladinska skupina*, ki so bile starostno, programsko in oblačilno zaokrožene. Najmlajši so skozi igro spoznavali stare običaje in prve plesne korake, srednji so osvajali že težje korake, najstarejši pa skoraj že prave folklorne korake. Poleg nastopov in festivalov po Sloveniji so se udeležili festivalov v Italiji, Švici, Nemčiji, Lihtenštajnu, Avstriji, Turčiji, Grčiji, na Češkem, Madžarskem, najdaljša in najpomembnejša turneja pa je bila mednarodni festival na Tajvanu, kjer je sodelovalo 12 držav. Sodelovali so na dobrodelni prireditvi Unicefa v Cankarjevem domu, na medgeneracijskem festivalu v Cankarjevem domu, še posebej radi so plesali po domovih starejših občanov. Večkrat je bila izbrana na regijska srečanja in trikrat na državno srečanje, enega je tudi organizirala. Skupina je v okviru Mednarodnega festivala alpskega cvetja organizirala otroški folklorni festival z naslovom *Otroško folklorno popoldne*. Otroška folklorna skupina pomeni kulturno vzgojno in izobraževalno dejavnost predšolskih in šolskih

otrok na področju folklorne in etno dejavnosti ter tako zapolnjuje vrzel, ki jo vrtec, osnovna in tudi srednje šole v okolici ne ponujajo. Zato sodeluje tudi z vrtci in osnovnimi šolami po Gorenjskem, kjer predstavi svojo dejavnost ter animira otroke. V skupini je bilo vsako leto 30 – 60 otrok, žal je epidemija covid okrnila članstvo, saj se kar nekaj časa nismo mogli zbirati, zato trenutno deluje samo ena skupina. Skupina je dobila že mnogo priznanj na občinski, državni in mednarodni ravni ter leta 1998 bronasto plaketo občine Bohinj.

Folklorni skupini sta velikokrat vidni tudi na TV ekranih. Snemali sta že v TV oddajah *Prijatelji*, *ostanimo prijatelji*, *Polka in majolka*, *Raketa pod kozolcem*, *Novoletni videomeh* ... ter v nemških oddajah na ARD in Sat 1. Sprejeli sta pomembne državnike, med drugim maršala Tita, kozmonavta Titova, predsednika iz Burme, princa iz Kambodže, španskega kralja, islandskega predsednika, angleške lorde, monaškega kneza, Milana Kučana, Boruta Pahorja. Sodelujeta na srečanjih državnega pomena (srečanje slovenskih etnologov, šahovska olimpijada na Bledu, otvoritev evropskega golf turnirja na Bledu, kongres slovenskih gasilcev, srečanje slovenskih izseljencev ipd.). Folklorna dejavnost v Bohinju živi že več kot 70 let in želimo si, da se nadaljuje še vsaj toliko.

Marjeta Preželj, tajnica KDB in mentorica FS Bohinj

Cirkovski fašenk

Vabimo vas, da se udeležite pustne povorke na 33. Cirkovškem fašenk, ki se bo odvijala na pustni torek, 4. 3. 2025 v Cirkovcah, ob 15. uri. Skupine se bodo predstavljale v povorki skozi Cirkovce. Daljša predstavitev bo v krožišču in pred šolo z uradno napovedjo in predstavitvijo skupine. V skupini mora biti vsaj 10 fašenkov, ki bodo znali svojo masko predstaviti na šaljiv način. Udeležbo je treba potrditi s prijavnico do 15. 2. 2025 na e-naslov tina.urih@gmail.com. Za skupine, ki se bodo udeležile povorke kot etnografski lik ali kot karnevalska skupina, je pripravljena pogostitev in karnevalski bal s skupino PopArt in Pepi Krulet. Za najboljše karnevalske skupine so zagotovljene tudi denarne nagrade. Zato ljudi pijte hco, lušno bo!

Fašenski svet Prosvetnega društva Cirkovce

dr. Stanko Pušenjak (1962 – 2024) (foto: Arhiv FS Emona)

Podelitev srebrne CIOFF® značke Zdenki Pezdirc (foto: Jani Pavlin)